

Lokalna odpowiedzialność za cele protokołu z Kioto

4. WYTYCZNE DO TWORZENIA BILANSU KLIMATYCZNEGO

Ze wsparciem:

Z udziałem instrumentu finansowego LIFE Wspólnoty Europejskiej

1. Wytyczne do tworzenia Bilansu Klimatycznego

Bilans klimatyczny to system monitorowania opracowany przez projekt LAKS w celu rocznej oceny stanu wdrożenia polityk zawartych w Planie Łagodzenia i Adaptacji i osiągniętych wyników. Bilans klimatyczny może być kompilowany dorocznie tak, aby stworzyć z niego ciągły system odpowiedzialności oraz w celu zintegrowania Planu Łagodzenia Adaptacji z procesem podejmowania decyzji w Państwa gminie.

W celu stworzenia Państwa pierwszego Bilansu Klimatycznego należy postępować zgodnie z instrukcjami zawartymi w tym dokumencie i użyć załączonych narzędzi.

Kluczowym aspektem w rozwoju tego procesu monitorowania jest zawarcie w nim już istniejących mechanizmów monitorowania środowiskowego oraz narzędzi raportowania używanych w Państwa gminie. Dlatego też pierwszy krok winien polegać na stworzeniu jasnej mapy wszystkich narzędzi i procesów używanych w administracji publicznej tak, aby nie duplikować dokumentów i zbieranych danych jeżeli mogą być one zintegrowane z już istniejącymi narzędziami raportowania.

Jednym z głównych celów LAKS jest rozwój cyklu odpowiedzialności mającego na celu włączenie polityk klimatycznych w procesy podejmowania decyzji i raportowania w Państwa gminie. Dlatego też fundamentalne znaczenie ma połączenie bilansu klimatycznego z najważniejszymi dokumentami finansowymi (np. budżet, bilans, itp), oraz z narzędziami zarządzania środowiskowego (np. deklaracja środowiskowa EMAS, środowiskowy plan działań itp) oraz z narzędziami księgowymi i narzędziami raportowania (np. raporty środowiskowe i raporty na temat zrównoważenia, bilans środowiskowy itp).

W ten sposób wszystkie sektory i różni decydenci gminni mogą zostać poinformowani o wynikach Planu Łagodzenia i Adaptacji oraz mogą ciągle porównywać bieżące lokalne emisje do roku bazowego.

1.1 Księgowość środowiskowa: krótki przegląd

Księgowość środowiskowa to system, który pozwana na wychwycenie, organizację, zarządzanie oraz zakomunikowanie informacji oraz danych związanych ze środowiskiem. Te ostatnie są wyrażone w jednostkach monetarnych i fizycznych. Wyrażenie "księgowość środowiskowa" wskazuje na reorganizację systemu księgowości poprzez włączenie nowych kategorii kosztów oraz reklasyfikację tradycyjnych kategorii tak, aby zaproponować wiarygodne i przydatne informacje na cele kontroli, zarządzania oraz komunikacji. Powinno to być w stanie zaoferować administracji publicznej wszystkie niezbędne informacje potrzebne do wskazania na krytyczną sytuację środowiskową i do efektywnego kontrolowania wykonania polityki.

Księgowość środowiskowa jest częścią uznanego na forum międzynarodowym zbioru zasad. Konferencja Środowiskowa Narodów Zjednoczonych, która odbyła się w 1992 w Rio de Janeiro stanowiła kamień milowy pod akceptację Planu 21 zrównoważonego rozwoju. Postanowiono tam, między innymi, że zostaną wprowadzone praktyki księgowości środowiskowej we wszystkich krajach.

Komisja Europejska wielokrotnie podkreślała w V oraz VI Planie Działań na rzecz środowiska znaczenie przyjęcia instrumentów księgowości środowiskowej na wszystkich poziomach administracyjnych w celu zintegrowania informacji zawartej w tradycyjnym programowaniu ekonomiczno-finansowym z dokumentami bilansowymi, co miało by się przełożyć na odpowiednie wsparcie dla procesu podejmowania decyzji publicznych. 2-go marca w swojej rekomendacji, Rada Europejska postanowiła co następuje: "Przyjęcie systemu księgowości środowiskowej na wszystkich poziomach rządowych pozwoli decydentom politycznym na raportowanie wyników środowiskowych do zarządzanych przez nich społeczności oraz wykonanie polityk w oparciu o wiarygodne dane i ciągle uaktualniane informacje na temat stanu środowiska. Pozwoli to także na zawarcie zmiennej "środowisko" w publicznych procedurach podejmowania decyzji na każdym poziomie oraz na wzrost transparentności wyników polityk środowiskowych wprowadzonych przez podmioty publiczne."

Początkowo, księgowość środowiskowa obejmowała następujące funkcje:

1. Mierzenie i ocena stanu oraz zmienności środowiska naturalnego oraz wpływu działalności człowieka na nie;
2. Księgowość i ocena wpływów monetarnych i finansowych odnoszących się do wspólnych dóbr naturalnych oraz interakcji człowiek-środowisko.

Pierwszy profil metodologiczny obejmował księgowość opartą na fizycznych jednostkach naturalnych, drugi profil metodologiczny odnosi się do księgowości monetarnej.

Lokalne zastosowanie księgowości środowiskowej oraz bilansu środowiskowego przekładają się na dwie inne funkcje:

1. Informacje mają charakter statystyczny;
2. Informacje rządowe łączą dane, jednostki fizyczne i indeksy monetarne z politykami środowiskowymi, programowaniem oraz kontrolą (oświadczenie księgowo o osiągniętych wynikach).

Niektóre z uznanych na forum międzynarodowym metod zostały krótko opisane w poniższych ramach.

Fokus: Metoda CLEAR

CLEAR (City and Local Environmental Accounting and Reporting - Miejska i Lokalna Księgowość Środowiskowa i Raportowanie) jest obecnie najbardziej rozpowszechnionym systemem księgowości środowiskowej typowym dla administracji regionalnej we Włoszech. Została ona stworzona na początku roku 2001 poprzez projekt Life przez Urząd Miasta Ferrera i 17 innych samorządów lokalnych. Jest to metoda przewidziana dla administracji publicznej oraz decydentów mająca na celu kwantyfikowanie polityki środowiskowej i ocenę jej wpływu, wyników i efektywności. Jest to metoda strukturyzowana definiująca zasady księgowości oraz gwarantująca stworzenie bilansu środowiskowego o dobrej treści i strukturze. Przewiduje ona roczny bilans środowiskowy (szacunkowy i ostateczny) oparty o procedurę władzy politycznej połączoną z normalnym zestawieniem finansowym.

Jest to metoda oparta na zbieraniu danych środowiskowych oraz księgowości zarządzania oraz konceptualnej ewolucji w odpowiedzialność (raportowanie księgowości), która wskazuje na stworzenie systemu odpowiedzialności za wyjaśnienie istniejących relacji między decyzjami, działaniami oraz parametrami kontrolnymi wyników (indeksami).

Bilans środowiskowy jest strukturalnie oparty na kompetencjach prawnych danych władz i zawiera pożądane zadania strategiczne i polityki środowiskowe, do których dołącza się indeksy fizyczne (księgowość fizyczna) oraz ekonomiczne (wydatki środowiskowe) w celu oceny działań wprowadzonych w praktykę.

Proces rozwija się zgodnie z następującymi krokami:

- Zdefiniowanie polityki środowiskowej danego samorządu zaczynając od analizy polityk środowiskowych, programów, zadań oraz dokumentów wyjaśniających;
- Stworzenie systemu księgowego. Identyfikacja obszarów raportowanie, definiowanie miar oraz parametrów kontrolnych (indeksy fizyczne i monetarne) na potrzeby oceny wyników polityki; zbieranie wartości indeksów poprzez stworzenie procedury systematycznego zbierania odpowiednich informacji;
- Raportowanie. Zakomunikowanie władzom osiągnięć poszczególnych zadań poprzez złożenie raportu, czyli poprzez syntezę systemu księgowości środowiskowej (Ostateczny bilans środowiskowy).

Zaangażowanie interesariuszy jest przewidziane na każdym etapie procesu tak, aby system mógł zawierać ich oczekiwania i żeby można było współdzielić system księgowy. Krag procesu zamyka się wraz z redefiniowaniem polityk opartym na wynikach oraz osiągnięciach władz (szacunkowy bilans środowiskowy).

Standardy odniesienia

Metoda CLEAR została zdefiniowana w oparciu o międzynarodowo uznane standardy i metodologie. Głównymi punktami odniesienia są wdrożenie projektu (AA1000), raportowanie (GRI) oraz wydatki środowiskowe (SERIEE-EPEA). Metoda CLEAR ponownie przetworzyła te zasady metodologiczne oraz kryteria i dostosowała je do potrzeb zarządzania polityką środowiskową przez władze lokalne i do potrzeb raportowania.

Fokus: ECObudget

EcoBUDGET jest systemem zarządzania środowiskowego stworzonym z myślą o samorządach. Oparty na opisie użycia surowców naturalnych w ramach terytorium danej gminy, ecoBudget pozwala samorządowi na zaprezentowanie szerokiej publiczności namacalnych osiągnięć ich zrównoważonych polityk.

Nie przypisując wartości monetarnej do środowiska, ecoBudget stosuje zasady budżetowania finansowego do zarządzania zasobami naturalnymi.

W przeciwieństwie do innych systemów zarządzania środowiskowego, ecoBudget skupia się na zarządzaniu zasobami naturalnymi w ramach terytorium danej gminy oraz na społeczności jako na całości.

ecoBudget jest unikatowy jeśli chodzi o jego wymagania mówiące o tym, że długoterminowe i roczne cele ilościowe muszą być zaakceptowane przez radę miasta. Dlatego też wywiera on wpływ na kierunki lokalnych polityk środowiskowych.

Cykl ecoBUDGET obejmuje pięć stopni i odpowiada trzem fazom gminnego cyklu budżetowania finansowego włączając w to planowanie budżetowe (czyli przygotowanie budżetu środowiskowego), realizację budżetu (czyli wdrożenie planowanych działań tak aby zrealizować budżet) oraz bilansowanie budżetu (czyli bilansowanie rocznej księgowości środowiskowej). Powyższe są dobrze znane decydom i w ten sposób budżetowanie środowiskowe staje się częścią codziennej rutyny tak samo jak budżetowanie finansowe.

- Faza 1 - przygotowanie i zatwierdzenie budżetu

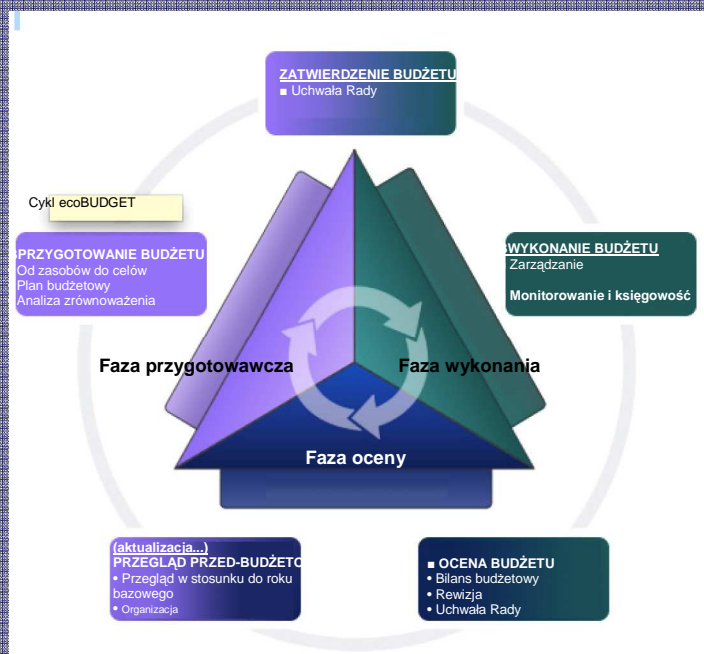
W oparciu o bieżącą sytuację środowiskową w gminie, wydziały określają zasoby naturalne wymagane dla planowania budżetu, identyfikują priorytety budżetowe, określają cele i przygotowują ogólny plan budżetu, który zostaje zaprezentowany Radzie do zatwierdzenia.

- Faza 2 - Wykonanie budżetu

Po zatwierdzeniu przez Radę, programy i działania są podejmowane tak by osiągnąć cele środowiskowe. Wdrożenie działań i zgodność z celami są monitorowane i podlegają księgowaniu.

- Faza 3 - Bilans budżetowy

Na koniec roku budżetowego, tak samo jak w przypadku budżetowania finansowego, przygotowuje się sprawozdanie z księgowości środowiskowej - jest to (środowiskowy) Bilans Budżetowy.

Fokus: Globalna inicjatywa raportowa

Globalna inicjatywa raportowa (the Global Reporting Initiative (GRI)) jest procesem międzynarodowym angażującym wielu interesariuszy oraz mającym na celu stworzenie i rozpowszechnienie wytycznych dotyczących tworzenia zestawień bilansowych dotyczących zrównowazenia. Wytyczne dotyczą organizacji rządowych, pozarządowych i firm, które chcą raportować ekonomiczne, środowiskowe i społeczne aspekty swojej działalności, produktów i usług. W szczególności:

- Prezentują one podstawowe zasady dotyczące zestawień bilansowych oraz ich zawartości tak, aby pomóc w ich przygotowaniu;
- Pomagają organizacjom w prezentowaniu ich osiągnięć ekonomicznych, środowiskowych i społecznych w sposób zbilansowany i racjonalny;
- Promują one porównania zrównoważonych zestawień bilansowych, jednocześnie biorąc pod uwagę aspekty praktyczne związane z rozpowszechnianiem informacji pomiędzy różnymi organizacjami;
- Wspierają tworzenie punktów odniesienia oraz docenienie osiągnięć związanych ze zrównoważeniem w stosunku do kodeksów, standardów i inicjatyw dobrowolnych;
- Są instrumentami ułatwiającymi zaangażowanie interesariuszy.

Wytyczne opublikowane w 2002 zostały stworzone głównie dla firm, ale inne organizacje takie jak agencje rządowe i organizacje non-profit także mogą ich używać. Ostatnio wydano suplement dla administracji publicznej. Jego celem jest wypełnienie luki w domenie raportowania publicznego oraz przyczynienie się do stworzenia funkcjonującego właśnie na całym świecie systemu raportowania o zrównoważeniu. Eurostat, Europejski urząd Statystyczny, zdefiniował system Seriee (Système Européen de Rassemblement de la Information Economique sur l'Environnement) w ramach którego zakodowano EPEA (Environmental Protection Expenditure Account) - raport "satelitarny" wydatków na rzecz ochrony środowiska. EPEA jest europejskim raportem satelitarnym wydatków poniesionych na ochronę środowiska nastawionym na rejestrowanie transakcji gospodarczych zawartych przez wszystkich operatorów gospodarczych oraz odnoszących się do funkcji ochrony środowiska. Uznana metodologia wyznaczania pozycji odnoszących się do wydatków publicznych na ochronę środowiska jest oparta na analizie podstawowych jednostek wydatków dla ostatecznych bilansów różnych podmiotów publicznych oraz na ich klasyfikacji w oparciu od wspólny schemat (CEPA). W tej chwili trwają prace nad definicją nowego raportu satelitarnego (RUMEA) dotyczącego użycia i zarządzania zasobami naturalnymi.

1.2 Proces

KROKI	DZIAŁANIA	OPIS
A. Mapowanie już istniejących narzędzi finansowych, zarządzania, księgowych oraz raportowych	A1. Mapowanie narzędzi raportowania A2. Mapowanie narzędzi zarządzania środowiskowego A3. Mapowanie narzędzi księgowości i raportowania środowiskowego	To działanie ma na celu wyjaśnienie już istniejących dokumentów lub procesów, które mogą zostać włączone w proces tworzenia bilansu klimatycznego.
B. Monitorowanie stanu wdrożenia projektów	B1. Definiowanie wskaźników postępu B2. Ocena stanu wdrożenia projektów B3. Uaktualnienie raportu emisji gazów cieplarnianych	Te działania przygotowawcze mają na celu zdefiniowanie podstawy dla strukturyzowania bilansu klimatycznego poprzez zidentyfikowanie odpowiednich wskaźników oraz odpowiedzialnych za to pracowników.
C. Ostateczne monitorowanie	C1. Analiza kosztów i oszczędności projektów bezpośrednio dających się przypisać gminie	Ta część procesu przewiduje monitorowanie aspektów finansowych związanych z projektami, kosztów interwencji

		oraz oszczędności.
D. Raportowanie informacji	D1 Przygotowanie Bilansu Klimatycznego	W tej części muszą Państwo utworzyć szkic Państwa bilansu klimatycznego przy użyciu szablonu znajdującego się w załączniku.
E. Zatwierdzenie bilansu klimatycznego	E1 Tworzenie procesu zatwierdzenia	Ten krok przewiduje roczne zatwierdzanie bilansu klimatycznego przez radę miasta.

1.3 Narzędzia

W celu pomocy gminom w czasie trwania tej fazy stworzono dwa narzędzia operacyjne:

NARZĘDZIE	FORMAT	CO TO JEST?	JAK TEGO UŻYĆ?
Zaktualizowany raport z emisji gazów cieplarnianych	Dokument Word	Zaktualizowany Raport z Emisji Gazów Cieplarnianych pomoże gminie w sprawdzeniu, jaki poziom postępu osiągnięto na poziomie lokalnym poprzez porównanie wyników do roku bazowego.	<ul style="list-style-type: none"> • Pomaga on zsyntetyzować otrzymane wyniki poprzez zaktualizowanie listy emisji oraz porównanie jej z rokiem bazowym.
Bilans klimatyczny	Dokument Word	Ma on strukturę pozwalającą na sprawdzenie stanu wdrożenia wszystkich projektów wymienionych w Planie Łagodzenia i Adaptacji. W każdym przypadku korzysta się z takiej samej struktury składającej się z sektorów rządowych i społecznościowych. Pomoże to w uzyskaniu spójnej struktury mającej na celu ułatwienie porównania dwóch dokumentów (tego pierwszego, gdzie projekty były w fazie planu i tego drugiego, gdzie są one monitorowane).	<p>Można użyć tej struktury do stworzenia bilansu klimatycznego poprzez przeanalizowanie każdego roku dla wszystkich sektorów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odległość od docelowej redukcji • Ukończone projekty i osiągnięty poziom redukcji emisji • Stan wdrożenia bieżących projektów • Wskaźniki postępu dla każdego z bieżących projektów • Planowane, ale jeszcze nie rozpoczęte projekty: planowany początek, oczekiwany koniec

A. Mapowanie już istniejących narzędzi finansowych, zarządzania, księgowych oraz raportowych

A1. Mapowanie narzędzi raportowania

Przed rozpoczęciem procesu tworzenia bilansu klimatycznego proszę dodać następującą tabelę, przeanalizować główne kroki oraz ramy czasowe procesu zatwierdzenia budżetu finansowego Państwa gminy oraz wszelkie inne oficjalne procesy raportowania finansowego.

Narzędzia raportowania finansowego	Częstotliwość (np. tworzone corocznie, raz na dwa lat itp.)	Okres zbierania danych	Oficjalne zatwierdzenie

A2. Mapowanie narzędzi zarządzania środowiskowego

Proszę przeanalizować wszelkie systemy raportowania środowiskowego, które już zostały wdrożone w Państwa gminie (jeśli takowe istnieją). Niektóre z przykładów to bilans środowiskowy, raport o stanie środowiska, Eco-budżet, bilans środowiskowy CLEAR.

Narzędzia zarządzania środowiskowego	Częstotliwość (np. tworzone corocznie, raz na dwa lat itp.)	Okres zbierania danych	Oficjalne zatwierdzenie (tak/nie i kiedy)

A3. Mapowanie narzędzi księgowości i raportowania środowiskowego

Proszę przeanalizować wszelkie systemy raportowania środowiskowego, które już zostały wdrożone w Państwa gminie (jeśli takowe istnieją). Niektóre z przykładów to bilans środowiskowy, raport o stanie środowiska, Eco-budżet, bilans środowiskowy CLEAR.

Narzędzia księgowości i raportowania środowiskowego	Częstotliwość (np. tworzone corocznie, raz na dwa lat itp.)	Okres zbierania danych	Oficjalne zatwierdzenie (tak/nie i kiedy)

PORADY:

- Proszę włączyć w ten proces sektor(y), które w Państwa gminie odpowiadają za zidentyfikowane narzędzia oraz systemy; ważnym jest aby wyjaśnić z nimi już na tym etapie czy i jak Bilans Klimatyczny może być włączony w już istniejące narzędzia;
- Proszę wraz z nimi sprawdzić czy istnieją inne narzędzia odpowiedzialności, które należy wziąć pod uwagę podczas tworzenia Bilansu Klimatycznego.

B. Monitorowanie stanu wdrożenia projektów

B1. Definiowanie wskaźników postępu

Dla każdego z działań Planu Łagodzenia i Adaptacji, które jest przewidziane w perspektywie krótkoterminowej, należy wybrać zestaw wskaźników, które można użyć do rocznego monitorowania i sprawdzenia stanu projektu.

NARZĘDZIA LAKS:

NARZĘDZIE	JAK MOŻNA GO UŻYĆ W TYM DZIAŁANIU?
Zaktualizowany raport z emisji gazów cieplarnianych	-
Bilans klimatyczny	Po pierwsze, w sekcji "projekty bieżące" należy wypisać wszystkie projekty zawarte w Państwa planie oraz przewidziane w perspektywie krótkoterminowej dla każdego z sektorów. Potem, dla każdego z projektów bieżących należy zacząć wypisywać przydatne wskaźniki, które już są zbierane w danej sekcji tak, jak to pokazano na poniższym rysunku.

Rysunek 1. Wskaźniki projektu

The screenshot shows a project monitoring form for 'Project 1'. It includes sections for 'Description of activities', 'Expected end' (2013), 'CO2 Emission Reduction' (Expected: 8,818 Ton CO2, 3,20%; Obtained in 2010), 'Indicators' (with a table for 2008-2010), 'Expenditure incurred for the implementation of the Project' (Euro), 'Realization of Photovoltaic system 1', 'Realization of Photovoltaic system 2', 'Economic saving', and 'Notes and Comments'. A red arrow points to the 'Indicators' section.

Termin	Tłumaczenie
Project 1	Projekt 1
Description of activities	Opis czynności
Description of activities during the year for the project	Opis czynności projektowych wykonanych w ciągu roku
Expected end	Oczekiwana data zakończenia
CO2 Emission Reduction	Redukcja emisji CO2
Expected CO2 Emission Reduction	Oczekiwana redukcja emisji CO2
CO2 Emission Reduction obtained in 2010	Redukcja emisji CO2 osiągnięta w 2010
Indicators	Wskaźniki
Measurement Units	Jednostka pomiarowa
Expenditure incurred for the implementation of the Project	Wydatki na wdrożenie Projektu
Realization of Photovoltaic system 1	Stworzenie systemu fotowoltaicznego 1
Realization of Photovoltaic system 2	Stworzenie systemu fotowoltaicznego 2
Economic saving	Oszczędności
Notes and Comments	Uwagi i komentarze
Euro	Euro
Ongoing	Trwające
Done	Wykonane
Ton CO2	Tony CO2

PORADY:

- Proszę sprawdzić i sporządzić listę wskaźników, które już Państwo zbierają dla innych narzędzi raportujących i które zostały zidentyfikowane w kroku A (np. bilans środowiskowy, raporty na temat zrównoważenia itp.) tak, aby zobaczyć czy któryś z nich może być bardziej przydatny dla potrzeb monitorowania projektów włączonych w Państwa Plan Łagodzenia i Adaptacji;
- Proszę połączyć te wskaźniki z innymi, które mogą być przydatne dla monitorowania projektów włączonych w plan. Proszę wziąć pod uwagę, że te wskaźniki muszą być użyteczne także dla wyliczenia poziomu redukcji emisji CO₂ dla każdej z interwencji;
- Proszę stworzyć macierz, w której wszystkie wskaźniki przewidziane do zebrania byłyby wymienione. Ma to na celu stworzenie unikatowego pliku, w którym odpowiednie wskaźniki byłyby zbierane każdego roku;
- Proszę włączyć personel, który w Państwa gminie odpowiada za raporty środowiskowe;
- Proszę precyzyjnie zdefiniować ramy czasowe i zakres odpowiedzialności;
- Proszę wypełnić poniższą tabelę podsumowującą Państwa decyzje.

Narzędzia, które mogą być włączone na tym etapie	
Osoba odpowiedzialna	
Inne zaangażowane osoby	
Termin na zebranie odpowiednich danych	

Przykład: Wskaźniki Reggio Emilia

Reggio Emilia ma już bilans środowiskowy i wiele wskaźników jest już zbieranych w tym procesie. Dlatego też, przed rozważeniem nowych wskaźników muszą oni stworzyć plik Excel o następującej strukturze, aby stworzyć listę wskaźników każdej z interwencji, które już zostały zebrane.

Projekt	Przydatne wskaźniki już zebrane na potrzeby bilansu klimatycznego	Jednostka miary	Dane za 2009	Uwagi	Inne przydatne wskaźniki do dodania
1. Nowe elektrownie fotowoltaiczne w budynkach publicznych	Zainstalowane elektrownie fotowoltaiczne w budynkach publicznych	kW	39,1	-	-
2. Poprawa dzielnicowego systemu ogrzewania	Mieszkańcy podłączeni do dzielnicowego systemu ogrzewania	liczba	49 120	-	-
3. Ogniwa fotowoltaiczne w budynkach prywatnych	-	-	-	-	Zainstalowane elektrownie fotowoltaiczne w budynkach prywatnych

B2. Ocena stanu wdrożenia projektów

Każdego roku projekty przeznaczone do realizacji w perspektywie krótkoterminowej muszą być monitorowane z uwzględnieniem wskaźników postępu wybranych w kroku B1.

Proszę uzupełnić poniższą tabelę w celu podsumowania Państwa decyzji dotyczących głównych obowiązków do wykonania w celu sfinalizowania tego kroku.

Narzędzia, które mogą być włączone na tym etapie	
Osoba odpowiedzialna	
Inne zaangażowane osoby	
Termin na zebranie odpowiednich danych	

NARZĘDZIA LAKS:

NARZĘDZIE	JAK MOŻNA GO UŻYĆ W TYM DZIAŁANIU?
Zaktualizowany raport z emisji gazów cieplarnianych	
Bilans klimatyczny	Dla każdego <i>ukończonego projektu, bieżącego projektu, oraz dla innych, nierozpoczętych projektów objętych Planem</i> , proszę podać wartość liczbową tych wskaźników, które już zostały zebrane. Proszę to uczynić w odpowiednich sekcjach tak, jak to pokazano na rysunkach poniżej.

Rysunek 2. Ukończone projekty

Completed projects (what we have done so far)			
Insert here all the action that have been already completed	Reductions achieved by the interventions made		
	% (on base year)	Ton CO ₂	Economic saving €
<ul style="list-style-type: none"> • Solar thermal system to produce hot water • Commissioning of the combined cycle power plant 	-%	tCO ₂	€

Termin	Tłumaczenie
Completed projects (what we have done so far)	Ukończone projekty (co zrobiono do tej pory)
Insert here all the action that have been already completed	Proszę wpisać wszelkie działania, które już zostały ukończone
■ Solar thermal system in produce hot water	■ System energii słonecznej do podgrzewania wody
■ Commissioning of the combined cycle power plant	■ Oddanie do użytku elektrowni gazowo-parowej
Reductions achieved by the interventions made	Poziom redukcji osiągnięty dzięki tym działaniom
% (on base year)	% (w stosunku do roku bazowego)
Ton CO ₂	Tony CO ₂
Economic saving	Oszczędności

Rysunek 3. Bieżące projekty

Project 1					
Description of activities	Description of activities during the year for the project				
Expected end	2013				
CO2 Emission Reduction	Ton CO2	%			
Expected CO2 Emission Reduction	8.818	3,20%			
CO2 Emission Reduction obtained in 2010					
Indicators	Measurement Units	2008	2009	2010	Trend
1...	-				↑ ↔ ↓
2...	--				
3...	--				
Expenditure incurred for the implementation of the Project					
Realization of Photovoltaic system 1					
Realization of Photovoltaic system 2					
Economic saving					
Notes and Comments					

Termin	Tłumaczenie
Project	Projekt
Description of activities	Opis działań
Expected end	Planowana data zakończenia
Description of activities during the year for the project	Opis działań podejmowanych w roku, w którym realizowany był projekt
CO2 emission reduction	Redukcja emisji CO2
Expected CO2 emission reduction	Oczekiwany poziom redukcji emisji CO2
Emission reduction obtained in 2010	Poziom redukcji emisji osiągnięty w 2010
Indicators	Wskaźniki
Measurement units	Jednostki miary
Expenditure incurred for the implementation of the project	Nakłady poniesione na realizację projektu
Realization of photovoltaic system 1	Stworzenie systemów fotowoltaicznych 1
Realization of photovoltaic system 2	Stworzenie systemów fotowoltaicznych 2
Economic saving	Oszczędności ekonomiczne
Notes and Comments	Uwagi i komentarze

Rysunek 4. Inne, nierozpoczęte jeszcze projekty

<i>Other projects under the Plan not yet started</i>				
Projects	Period of realization		Overall reduction expected for 2020	
	Planned start	Expected end	Ton CO2	%
<i>Development of a biomass power plant of 3 MW or 3 plants of 1 MW</i>	Year	Year	17.387	6,30%
****	Year	Year	N.Q.	N.Q.
****	Year	Year	N.Q.	N.Q.
	Total estimated reduction CO2		17.387	6,30%

Termin	Tłumaczenie
Other projects under the Plan not yet started	Inne, nierozpoczęte projekty zawarte w Planie
Projects	Projekty
Development of a biomass power plant of 3 MW or 3 plants of 1 MW	Budowa elektrowni na biomasę: jednej o mocy 3 MW lub trzech o mocy 1 MW
Period of realization	Okres implementacji
Overall reduction expected for 2020	Ogólny oczekiwany poziom redukcji na rok 2020
Planned start	Planowany początek
Expected end	Oczekiwany koniec
Ton CO2	Tony CO2
Year	Rok

Ogólny szacowany poziom redukcji emisji CO2

PORADY:

- Proszę stworzyć wspólny szablon, który będzie wysyłany każdego roku do każdego z sektorów z prośbą o określenie wartości liczbowej każdego ze wskaźników projektów za które są oni odpowiedzialni tak, aby ułatwić proces zbierania danych;
- Proszę zdefiniować ramy czasowe oraz osoby odpowiedzialne za zebranie danych biorąc pod uwagę ramy czasowe przeznaczone na zebranie danych do innych narzędzi raportowania;
- Proszę upewnić się, że proces jest zintegrowany aby uniknąć nakładania się go na inne procesy zbierania i opracowywania danych;

B3. Uaktualnienie raportu z emisji gazów cieplarnianych

Każdego roku Państwa gmina powinna uzupełnić listę nowymi danymi w celu sprawdzenia stanu emisji gazów cieplarnianych na poziomie lokalnym i uzyskania poglądu na wyniki wdrażania projektów.

NARZĘDZIA LAKS:

NARZĘDZIE	JAK MOŻNA GO UŻYĆ W TYM DZIAŁANIU?
Zaktualizowany raport z emisji gazów cieplarnianych	W celu obliczenia poziomu emisji generowanych w Państwa gminie można użyć narzędzia listy oraz uaktualnić je za dany rok. Po tym można użyć poniższego szablonu w celu wypełnienia zaktualizowanych emisji dla każdego z sektorów tak, aby był on porównywalny z rokiem bazowym. Poprzez uzupełnienie tego dokumentu mogą Państwo uzyskać pogląd na wyniki osiągnięte dzięki powziętym działaniom.
Bilans klimatyczny	-

PORADY:

- *Jeżeli nie mają Państwo możliwości (zasoby ludzkie lub finansowe), aby uaktualnić listę co roku proszę pamiętać o tym, że doroczna aktualizacja sprawia, że łatwiej utrzymać kanały zbierania danych i nie marnuje się pracy już wykonanej dla listy emisji z roku odniesienia. Jednakże, może się to okazać zbyt wymagające dla małej gminy, której brakuje zasobów ludzkich. W takim przypadku można dokonywać aktualizacji raz na dwa lata.*
- *Proszę nawiązać kontakt z uniwersytetami i uzgodnić z nimi warunki odbywania praktyk studenckich w zakresie aktualizacji listy emisji oraz analizy danych.*

C. Ostateczne monitorowanie

C1. Analiza kosztów i oszczędności projektów bezpośrednio dających się przypisać gminie

Każdego roku, wraz ze stanem wdrożenia projektu, ważnym jest by monitorować także środki finansowe przeznaczone na realizację każdego z projektów oraz potencjalne oszczędności wynikające z projektu (np. spadek kosztów związanych z elektrycznością w budynkach publicznych).

NARZĘDZIE	JAK MOŻNA GO UŻYĆ W TYM DZIAŁANIU?
Zaktualizowany raport z emisji gazów cieplarnianych	-
Bilans klimatyczny	Dla każdego z projektów, proszę podać koszt interwencji oraz wynikające z niej oszczędności (jeśli takie istnieją). Proszę spojrzeć na kolejny rysunek aby zobaczyć, gdzie należy wpisać te dane.

Rysunek 2. Wskaźniki finansowe

Project 1		Ongoing		Done	
Description of activities	Description of activities during the year for the project				
Expected end	2013				
CO2 Emission Reduction		Ton CO2	%		
Expected CO2 Emission Reduction		8.818	3,20%		
CO2 Emission Reduction obtained in 2010					
Indicators	Measurement Units	2008	2009	2010	Trend
1..	-				↑ ↔ ↓
2..	-				
3..	-				
Expenditure incurred for the implementation of the Project		Euro			
Realization of Photovoltaic system 1					
Realization of Photovoltaic system 2					
Economic saving					
Notes and Comments					

Termin	Tłumaczenie
Project	Projekt
Description of activities	Opis działań
Expected end	Planowana data zakończenia
Description of activities during the year for the project	Opis działań podejmowanych w roku, w którym realizowany był projekt
CO2 emission reduction	Redukcja emisji CO2
Expected CO2 emission reduction	Oczekiwany poziom redukcji emisji CO2
Emission reduction obtained in 2010	Poziom redukcji emisji osiągnięty w 2010
Indicators	Wskaźniki
Measurement units	Jednostki miary
Expenditure incurred for the implementation of the project	Nakłady poniesione na realizację projektu
Realization of photovoltaic system 1	Stworzenie systemów fotowoltaicznych 1
Realization of photovoltaic system 2	Stworzenie systemów fotowoltaicznych 2
Economic saving	Oszczędności ekonomiczne
Notes and Comments	Uwagi i komentarze

PORADY:

- Proszę zdecydować o terminie wykonania danego procesu w zależności od budżetu gminy. W idealnym przypadku oba procesy powinny przebiegać równolegle: powinna nastąpić

koordynacja monitorowania finansowego z procesem zatwierdzenia budżetu gminy w celu skorzystania z już istniejących procesów zbierania danych;

- *Aspekty ekonomiczne mogą być istotną siłą napędową do wdrażania polityk w gminach. Należy zwrócić szczególną uwagę na oszczędności wynikające ze wzrostu efektywności energetycznej.*

D. Raportowanie informacji

D1. Przygotowanie Bilansu Klimatycznego

Po zebraniu wszystkich niezbędnych danych tak, jak to opisano w poprzednim kroku, należy użyć struktury Bilansu Klimatycznego stworzonej dla projektu LAKS w celu stworzenia Państwa Bilansu Klimatycznego.

Format bilansu klimatycznego zawiera następujące sekcje:

- **WSTĘP:** krótki opis procesu bilansu klimatycznego i jego celów
- **PRZEGLĄD STANU WDROŻENIA PLANU ŁAGODZENIA I ADAPTACJI:** krótki przegląd etapu dążenia do celu wyznaczonego dla Państwa gminy oraz ogólna ocena uzyskanych wyników w porównaniu do celów.
- **GMINNY BILANS KLIMATYCZNY:** monitorowanie i ilościowa ocena projektów zawartych w Planie Łagodzenia i Adaptacji. Dla każdego z sektorów projekty zostały podzielone ze względu na stan wdrożenia:
 - Ukończone projekty
 - Bieżące projekty
 - Inne, nierozpoczęte projekty zawarte w Planie

NARZĘDZIE	JAK MOŻNA GO UŻYĆ W TYM DZIAŁANIU?
Zaktualizowany raport z emisji gazów cieplarnianych	-
Bilans klimatyczny	Dla każdego z sektorów i każdego z projektów należy dodać wszelkie informacje i wskaźniki, które Państwo zebrali do tej pory i krótko opisać ile osiągnięto już z celu ustalonego na rok 2020. Dodatkowo, proszę podać krótki wstęp do Bilansu Klimatycznego tak, aby opisać wybrane ramy czasowe dla monitorowania, proces zbierania danych oraz dokonać przeglądu osiągniętych wyników. Proszę odwołać się do sektora Lokalna produkcja energii w szablonie, gdzie na czerwono wpisano niektóre przykłady tego, jak można kompilować bilans klimatyczny.

PORADY:

- *Proszę utworzyć Państwa bilans klimatyczny zgodnie ze strukturą Państwa planu tak, aby były one spójne i aby można było łatwo zrozumieć projekty i sektory;*
- *Jeżeli mają już Państwo raport środowiskowy można go załączyć do bilansu klimatycznego i dostosować jego strukturę tak, aby była ona podobna do struktury innych narzędzi raportowania;*

E. Zatwierdzenie bilansu klimatycznego

E1. Tworzenie procesu zatwierdzenia

Bilans klimatyczny musi zostać formalnie zatwierdzony przez Radę Gminy w procesie podobnym do zatwierdzania budżetu finansowego tak, aby mógł on stać się częścią prawdziwego cyklu odpowiedzialności, co pozwala na zintegrowanie go z momentem podejmowania kluczowych decyzji w Państwa gminie.

NARZĘDZIE	JAK MOŻNA GO UŻYĆ W TYM DZIAŁANIU?
Zaktualizowany raport z emisji gazów cieplarnianych	-
Bilans klimatyczny	-

PORADY:

- Proszę określić ramy czasowe i procedury zatwierdzania budżetu finansowego i skoordynować to z zatwierdzeniem bilansu klimatycznego;
- Proszę koordynować tę czynność krok po kroku z burmistrzem lub jego biurem w celu włączenia jej do procesu podejmowania kluczowych decyzji.